AGDER fylkeskommune

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 25/28925-5
Saksbehandler Anita Henriksen

Utvalg	Møtedato
Hovedutvalg for utdanning og folkehelse	25.11.2026

Tilskudd til studiesentre - utlysning for 2026 og 2027

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

1. Hovedutvalg for utdanning og folkehelse lyser ut tilskudd til studiesentre i Agder.
2. Det lyses ut til sammen 3,153 mill. kroner til formålet, med forbehold om Stortingets vedtak om bevilgning over kap. 553 post 60 for 2027.
3. Tilskuddsordningen lyses ut etter Forskrift om Kommunal- og distriktsdepartementets tilskudd til kompetanse og arbeidskraft i distriktene. Forskriftens kriterier suppleres med følgende:
    a. Studiesenteret må beskrive hvordan tilbudet utfyller eksisterende utdanningstilbud i regionen.
    b. Studiesenteret må beskrive etterspørsel etter tilbudet basert på et oppdatert kunnskapsgrunnlag.
    c. Studiesenteret må vise hvordan det arbeides med å mobilisere deltakere, særlig personer som står utenfor arbeidslivet.
4. Søknadsfrist settes til 17. januar 2027, og forslag til fordeling av tilskudd legges frem for hovedutvalget 10. februar 2027.

Vedlegg
Forskrift om Kommunal- og distriktsdepartementets tilskot til kompetanse og arbeidskraft i distrikta - Lovdata
Saksfremlegg til fylkesutvalget 6.10.26 om Agder Kompetanse – oppfølging av fylkestingets vedtak

Sammendrag

Fylkeskommunen forvalter tilskuddsordningen Tilskot til studiesenter over kap. 553 post 60 på vegne av Kommunal- og distriktsdepartementet. Fylkeskommunedirektøren foreslår at hovedutvalg for utdanning og folkehelse lyser ut 3,153 mill. kroner til formålet, med forbehold om Stortingets vedtak om bevilgning over kap. 553 post 60 for 2027.

Studiesentrenes samfunnsoppdrag er å bidra til at innbyggere og virksomheter i distriktene får tilgang til relevant utdanning og kompetanseutvikling, slik at regionene kan dekke sitt behov for arbeidskraft og styrke sin langsiktige utviklings- og omstillingsevne.

Hovedutvalget vil få forslag til tildeling av tilskudd til behandling i møte 10. februar 2027, og søknadsfrist er derfor foreslått til 17. januar 2027.

Saksopplysninger

«Tilskot til studiesenter»

Statsbudsjettsposten «Kompetanse og arbeidskraft i distrikta» var ny i 2024, og ble forskriftsfestet i 2025. Formålet er å bedre tilgangen på arbeidskraft med etterspurt kompetanse og relevante utdanning- og kompetansetilbud i distriktene. Fra 2026 omfatter statsbudsjettets kap. 553 post 60 kun én ordning: Tilskot til studiesenter (studiesenterordningen). Forskriften angir fylkeskommunen som tilskuddsforvalter.

Studiesenterordningen ble i 2025 overført fra Kunnskapsdepartementet (KD) til Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD), med begrunnelse om at distriktspolitiske hensyn skal bli vektlagt sterkere i fordelingen av midler til studiesentre fremover. I tillegg skal finansieringen også ses mer i sammenheng med fylkeskommunenes mobilisering og tilrettelegging for utdanning og kompetanseutvikling lokalt.

I statsbudsjettet for 2026 er Agder fylkeskommune tildelt 2,533 mill. kroner til ordningen. Tildelingen består av en grunnsum på 1 mill. kroner, mens resterende midler er fordelt ut fra antall kommuner i fylket med en verdi på distriktsindeksen under 50. I regjeringens forslag til statsbudsjett for 2027 er Agder fylkeskommune foreslått tildelt 2,608 mill. kroner til ordningen. I tillegg ble 412 000 kroner overført fra 2025 til senere utlysning. Samlet gir det en ramme på 5,553 mill. kroner til formålet i 2026 og 2027, basert på gjeldende bevilgning og regjeringens forslag til statsbudsjett for 2027.

Av den samlede rammen er 2,4 mill. kroner bundet opp gjennom vedtak i HUF sak 34/25: «Studiesenteret Lister Kompetanse får tilskudd på 1,2 mill. kroner årlig over tre år, med forutsetning om Stortingets årlige budsjettvedtak». Det innebærer at det gjenstår 3,153 mill. kroner som kan lyses ut gjennom tilskuddsordningen. Dersom endelig bevilgning over kap. 553 post 60 for 2027 avviker fra forslag til statsbudsjett, vil den utlyste tilskuddsrammen justeres tilsvarende.

Tilskuddet kan søkes for en periode på inntil tre år, med forbehold om endringer i statsbudsjettet. Tilskuddet kan dekke allerede påløpte kostnader, siden 2026-rammen først blir tildelt i 2027.

Hva er studiesenterordningen?

Regjeringens satsing på studiesentre er en oppfølging av rapporten «Studiesentres betydning og utviklingsmuligheter for å møte lokale og regionale kompetansebehov», som

Oxford Research utarbeidet på oppdrag fra Kommunal- og distriktsdepartementet i 2022. Rapportens hovedpoeng er at studiesentre har stor betydning for å gjøre utdanning tilgjengelig i distriktene, særlig fordi de rekrutterer mennesker som ellers ikke ville tatt utdanning.

Studiesentrene fungerer som 1) møteplass for studenter, 2) motor for kompetanseheving og rekruttering og 3) koblingsledd mellom lokale kompetansebehov og utdanningstilbydere. Studiesentrenes lokale forankring trekkes frem som en styrke, siden de kjenner lokalsamfunnet og arbeidsmarkedet og kan raskt oppdage hva slags kompetanse som mangler. Et annet poeng er at studiesentrene gjør mer enn å tilby en fysisk plass. De motiverer mennesker til å begynne på utdanning og bruker mye tid på veiledning og informasjon i forkant, samt oppfølging underveis i studieløpet.

Studiesenterordningens formål, geografisk virkeområde, målgruppe, krav om innhold i søknad, tildelingskriterier, krav om rapportering mm. er fastsatt i Forskrift om Kommunal- og distriktsdepartementets tilskot til kompetanse og arbeidskraft i distrikta (vedlegg til saken).

Et studiesenter er i tråd med forskriften en fysisk møteplass og læringsmiljø som legger til rette for desentralisert og fleksibel utdanning og kompetanseutvikling i distriktene i samsvar med behovene til individ og offentlige og private virksomheter. Det er videregående skoler, fagskoler, høgskoler og universitet som er faglig ansvarlig for tilbudene ved studiesentrene.

Studiesenterordningen skal bidra til at utdanning og kompetanseutvikling blir tilgjengelig for innbyggere og ansatte i virksomheter som ikke kan følge ordinær undervisning ved faste studiested grunnet lang avstand.

Måloppnåelse vurderes etter følgende kriterier:

a. Økt innsats for etablering av flere etterspurte, fleksible og/eller desentraliserte utdanningstilbud
b. Økt antall personer som tilegner seg etterspurt kompetanse
c. Flere utenfor arbeidslivet får tilgang til utdanning og kompetanseutvikling

Tilskudd til studiesentre må lyses ut. Ordningen krever regional medfinansiering på minimum 20 prosent og/eller tilsvarende egeninnsats. Aktører som kan bidra med regional medfinansiering kan være kommuner, fylkeskommuner, stiftelser og næringsliv. Egeninnsats kan bestå av lønn eller timeinnsats, økonomiske bidrag og honorar, samt bruk av lokaler og utstyr.

«Agder Kompetanse»

Fylkeskommunedirektøren la fram en sak for fylkesutvalget 6. oktober 2026, sak 72/26, for å følge opp fylkestingets vedtak om etablering av «Agder Kompetanse» i handlings- og økonomiplanen (HØP) for 2026−2029. På grunn av saksbehandlingsfrister ble saken ikke lagt frem for hovedutvalget i forkant. Saksfremlegget følger som vedlegg til denne saken.

Fylkesutvalget ønsker å styrke studiesenterfunksjonen som et distrikts- og kompetansepolitisk virkemiddel i Agder. Saken til fylkesutvalget beskriver nasjonale og regionale føringer, studiesentrenes rolle i å mobilisere til utdanning og møte arbeidslivets kompetansebehov, samt dagens arbeid i Lister, Setesdal og Østre Agder. Fylkesutvalget vedtok å igangsette en regional prosess sammen med kommunene, de interkommunale politiske rådene og Studiesenteret Lister Kompetanse AS (SLK) for å utrede alternative modeller for et felles studiesenter i Agder. Formålet er å komme fram til et omforent forslag til organisering, finansiering, styring og deltakelse.

Fylkeskommunedirektøren foreslo opprinnelig at tilskuddsordningen til studiesentre først lyses ut når det er avklart om man får etablert et felles studiesenter for Agder. Etter en ny vurdering ser fylkeskommunedirektøren at det er mest hensiktsmessig å lyse ut midlene nå for å opprettholde aktiviteten i regionene, uavhengig av om man får etablert en felles studiesentermodell eller ikke.

Vurderinger

Studiesentrenes samfunnsoppdrag er å bidra til at innbyggere og virksomheter i distriktene får tilgang til relevant utdanning og kompetanseutvikling, slik at regionene kan dekke sitt behov for arbeidskraft og styrke sin langsiktige utviklings- og omstillingsevne.

Fylkeskommunedirektøren vurderer at det er viktig å opprettholde og videreutvikle studiesenteraktiviteten i Agder mens arbeidet med å utrede en eventuell felles studiesentermodell pågår. En ytterligere utsettelse av utlysningen ville kunne føre til redusert aktivitet i etablerte fagmiljøer og svekke muligheten til å videreføre pågående arbeid med mobilisering av deltakere og utvikling av nye utdanningstilbud. Det vil også kunne skape usikkerhet for aktører som har bygget opp kompetanse og samarbeidsrelasjoner over tid.

Samtidig vurderer fylkeskommunedirektøren at tilskuddsmidlene bør innrettes slik at de bidrar til størst mulig måloppnåelse i tråd med ordningens formål.

Fylkeskommunedirektøren foreslår at forskriftens kriterier suppleres med følgende:

a. Studiesenteret må beskrive hvordan tilbudet utfyller eksisterende utdanningstilbud i regionen.
b. Studiesenteret må beskrive etterspørsel etter tilbudet basert på et oppdatert kunnskapsgrunnlag.
c. Studiesenteret må vise hvordan det arbeides med å mobilisere deltakere, særlig personer som står utenfor arbeidslivet.

Erfaringer fra studiesenterarbeid nasjonalt og regionalt viser at lokale kompetansebehov varierer betydelig, og at utdanningstilbud har størst effekt når de utvikles i tett dialog med arbeidslivet og kommunene. Det er derfor viktig at søkerne dokumenterer både behovet for tilbudene og hvordan disse utfyller eksisterende utdannings- og kompetansetilbud i regionen.

Fylkeskommunedirektøren vurderer videre at tilskuddsordningen bør prioritere tiltak som bidrar til å nå grupper som tradisjonelt deltar mindre i utdanning og kompetanseutvikling. Særlig gjelder dette personer utenfor arbeidslivet, voksne med lav formell utdanning og personer som av årsaker knyttet til geografi eller livssituasjon har begrenset tilgang til ordinære studiesteder. Aktiv mobilisering og veiledning er derfor sentrale elementer for å oppnå ønsket samfunnseffekt.

De foreslåtte tilleggskriteriene vurderes som et nødvendig supplement til forskriftens bestemmelser. Kriteriene vil styrke grunnlaget for å vurdere søknadenes relevans, bidra til bedre sammenheng mellom tilskuddsordningen og regionale kompetansepolitiske mål, samt sikre at begrensede tilskuddsmidler rettes mot tiltak med dokumentert behov og forventet effekt.

Søknadsfrist og saksbehandling

Hovedutvalg for utdanning og folkehelse har møte 10. februar 2027.
Fylkeskommunedirektøren foreslår derfor at søknadsfrist settes til søndag 17. januar 2027.

Administrasjonen har da en uke på seg til å vurdere og saksbehandle innkomne søknader før skrivefrist til hovedutvalget. På grunn av stram tidsfrist vil det ikke være mulig å imøtekomme henvendelser om utvidet frist.

Regionplan Agder 2030

Studiesenterordningen i Agder bygger opp under flere av målsettingene i forslag til Regional kompetansestrategi for Agder 2030, som igjen er forankret i Regionplan Agder 2030. Studiesentre er ikke direkte omtalt i forslag til Regional kompetansestrategi for Agder, men de nasjonale ambisjonene for studiesenterordningen samsvarer i stor grad med målsettingene i den regionale strategien. Særlig strategi 1.2.2 går direkte inn kjernen av det samarbeidet som Lister Kompetanse, Setesdal IPR og Østre Agder IPR i dag har med ulike utdanningsinstitusjoner som tilbyr desentraliserte utdanninger i deres regioner:

1.2.2 Fleksibel og desentralisert utdanningstilbud
Det skal etableres desentraliserte og fleksible utdanningstilbud for å gjøre høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning tilgjengelig i hele Agder. Disse skal gjøre det mulig for innbyggere å kombinere studier med arbeid, familieforpliktelser og andre livssituasjoner som gjør tradisjonelle heltidsstudier utfordrende.

Økonomiske konsekvenser

Fylkeskommunen forvalter tilskuddsordningen Tilskot til studiesenter over kap. 553 post 60 på vegne av Kommunal- og distriktsdepartementet. Forslag til utlysning for 2026 og 2027 er basert på gjeldende bevilgning og regjeringens forslag til statsbudsjett for 2027, samt tidligere vedtak i hovedutvalg for utdanning og folkehelse. Endringer i bevilgningen som følge av Stortingets budsjettvedtak vil kunne medføre tilsvarende justeringer i den samlede tilskuddsrammen.

Konklusjon

Fylkeskommunedirektøren foreslår at hovedutvalg for utdanning og folkehelse lyser ut 3,153 mill. kroner i tilskudd til studiesenterformål i Agder, med forbehold om Stortingets vedtak om bevilgning over kap. 553 post 60 for 2027.

Kristiansand, 09.11.2026

Tine Sundtoft
fylkeskommunedirektør

Kristin Tofte-Andresen
fylkesdirektør